

PREGLED

NEDELJA U SVETU NAFTE I GASA

11. januar 2013.

2013.

ARCTIC ANTE PORTAS

Informacije objavljene u ovom Pregledu ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave

Autor: Dušan Daković

NIKOZIJA, ATINA, MOSKVA - Časopis *Energy Tribune* upozorava vlade u Nikoziji i Atini da razmisle o ponudi Rusije da uđe u poslove istraživanja prirodnog gasa u njihovim vodama istočnog Mediterana, „jer Moskvi nije u interesu da pomogne Kipru i Grčkoj da postanu značajniji izvoznici gasa“. Ovo glasilo ocenjuje da bi Rusija, kao potencijalni partner, svesno usporavala razvoj maksimalnih proizvodnih gasnih kapaciteta u tom regionu. „Finansijski racio toga je jednostavan: Kada Rusija izvozi gas iz svojih polja, dobija 100% prihoda, ali kada izvozi

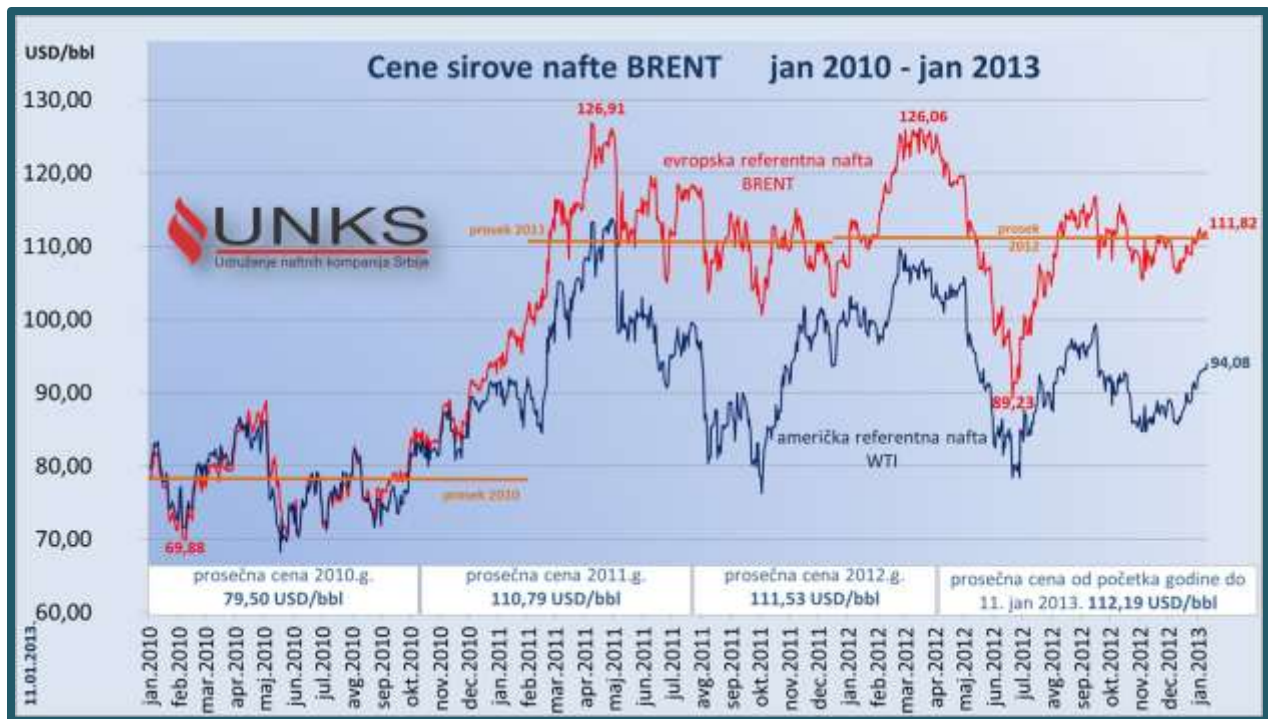

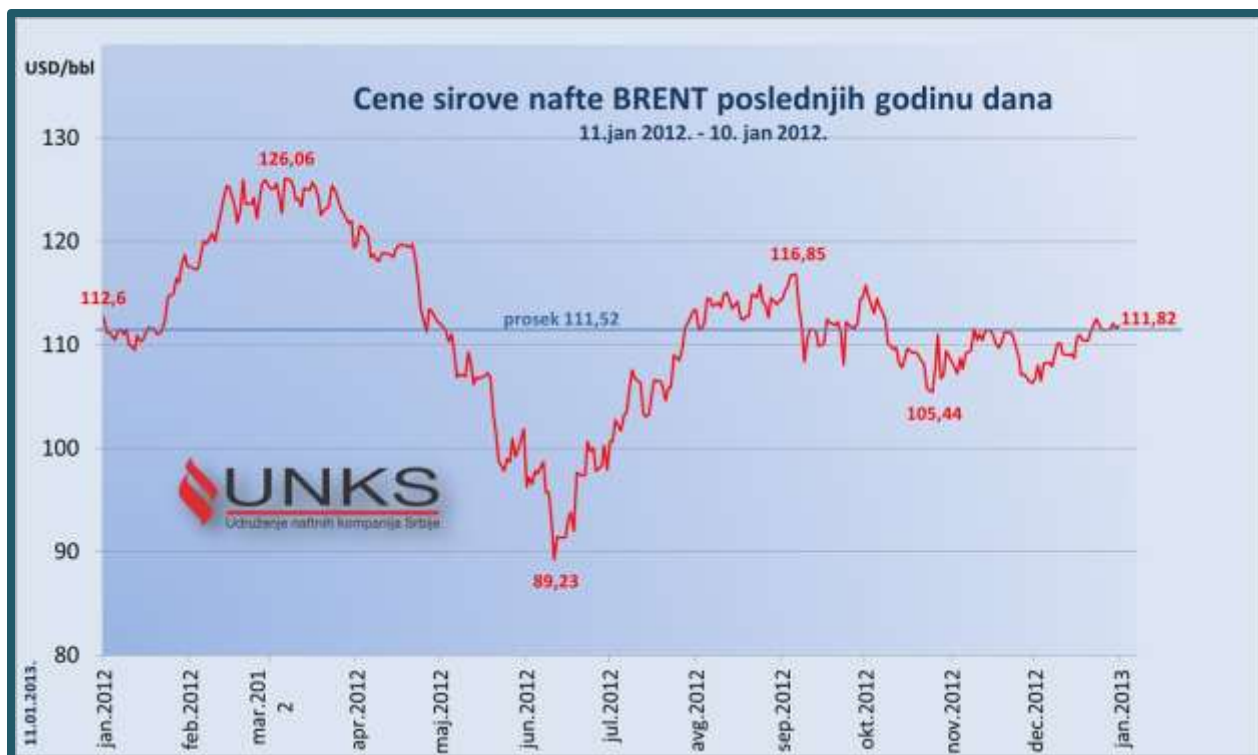
gas iz inostranih ležišta, u najboljem slučaju prema standardnom PSA ugovoru, može da zaradi 30%. Energy Tribune pri tom polazi od procena da će konkurencija na evropskom gasnom uvoznom tržištu osetno da se zaoštrava. Ako Kipar sagradi tri izvozne LNG linije ukupnog kapaciteta 20 miliona tona godišnje u Evropu, to će odgovarati iznosu od 20% ukupnog ruskog izvoza gasa na evropsko tržište i voditi padu cena gasa. Ovo glasilo prenosi ruske procene da će cena gasa u 2013. godini pasti sa 11,33 dolara za hiljadu kubnih stopa (Mscf) na 10,50 Mscf. To će smanjiti ruske godišnje prihode od izvoza gasa za preko 4,5 milijardi dolara, ili 1,25% ruskog budžeta od 360 mlrd. dolara. Vođen istom logikom, komentar izvodi zaključak da Gasprom, u slučaju da preuzme grčku gasnu transportnu kompaniju DEPA, „svakako ne bi bio naklonjen korišćenju njenih gasovoda radi izvoza grčkog, na uštrb ruskog, gasa u Evropu“.

VAŠINGTON – Američka energetska informativna administracija (EIA) očekuje da cena barela nafte Brent, sa u proseku 112 dolara u 2012. godini, padne na u proseku 105\$ u 2013. i 99\$

barel u 2014. Cene benzina na američkim pumpama očekuje se da, sa pojeftinjenjem nafte, padnu u 2013. na prosek od 3,44 dolara po galonu (oko 77 dinara litar), sa 6,63\$ za galon u 2012. godini, ocenjuje u januarskom energetskom pregledu EIA. Usled eksplozivnog rasta proizvodnje škripljne nafte u SAD, EIA takođe predviđa pad neto američkog uvoza tečnih goriva, uključujući sirovu naftu i derivate u 2014. godini na oko 6 miliona barela na dan, što bi bio najniži nivo u poslednjih četvrt veka, kao i polovina nivoa od 12 mbd iz perioda 2004-07. EIA projektuje američku proizvodnju nafte u 2014. na 7,9 mbd, sa 6,4 mbd iz 2012, što bi bio najviši nivo od 1988. **Reuters, Financial Times**

VAŠINGTON – Ministar unutrašnjih poslova SAD Ken Salazar nagovestio je da bi Royal Dutch Shell mogao ostati bez prava na nastavak rada u američkim vodama Arktika, ako tako pokaže istraga pokrenuta povodom problema koje je anglo-holandski kolos imao prošle godine u poslovima bušenja u morima Beaufort i Chukchi kod Aljaske. Rezultati istrage biće poznati za 60 dana, ali je Salazar u sredu seriju problema koje je imao Shell okarakterisao kao „zabrinjavajuće“. *Upstream.online*

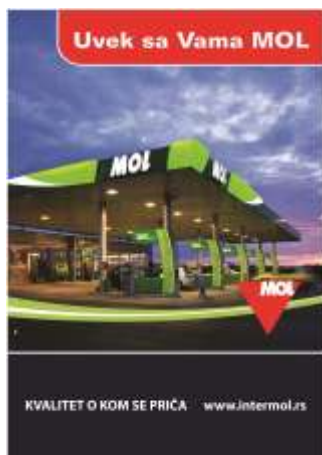
OSLO – Norveški parlament će najverovatnije do septembra ove godine glasati o otvaranju dva granična arktička područja te zemlje za poslove istraživanja i proizvodnje nafte i gasa, rekao je u sredu ministar energije te zemlje. Među tim područjima su i vode oko ostrva Jan Mayden, severoistočno od Islanda, kao i jugoistočni delovi Barenčovog mora, rekao je ministar Ola Borten Moe (na slici). *Reuters*

**ЖИВОТ НИКАД
НЕ МОЖЕ ДА СТАНЕ**

Енергија живота

BUDIMPEŠTA – Najveći prerađivač nafte u Mađarskoj, kompanija Mol izgubila je (3.januara) 1,4% vrednosti na tržištu, pošto je dnevnik **Magyar Hirlap** objavio nameru vlade da primora snabdevače prirodnog gasa, električne i toplotne energije na dodatno smanjenje cena za 10%. Mađarska je od 1. januara smanjila već za 10% cene svim tim komunalijama, a novo pojeftinjenje, takođe od 10% moglo bi se dogoditi između marta i aprila, a potom još jedno od 10% do kraja 2013, objavio je list pozivajući se na neimenovani vladin izvor. Smanjenje cena gasa od 10% oborilo bi profit Mola za 5%, procenio je analitičar Erste banke Jožef Miro. Vlada nije komentarisala vest mađarskog lista.

TEHERAN – Iran neće izvoziti naftu evropskim zemljama već prioritarno onima koji su pomogli Teheranu tokom sankcija, rekao je portparol ministarstva nafte te zemlje, a prenosi tamošnja agencija **Mehr**. Alireza Nikzad je rekao da neke evropske države žele da kupuju iransku naftu pošto su sankcije postale neefektivne.

NAFTA POSLOVI

KUVAJT - Kuvajtska nacionalna naftna kompanija (KNPC) je potvrdila nameru da sagradi najveću rafineriju nafte na Bliskom istoku, uprkos višegodišnjeg kašnjenja projekta procenjenog na oko 14,5 milijardi dolara. Iz kompanije je u sredu rečeno za **Reuters** da će vlada verovatno u februaru saopštiti kome će poveriti ugovor konsultanta projekta, a pobjednika na tenderu za gradnju u avgustu ove godine. Rafinerija Al Zour je u planu unazad deset godina, a biće kapaciteta 615.000 barela na dan, pa će za 65.000 barela nadmašiti trenutno najveću rafineriju na Bliskom istoku, saudijsku Ras Tanura.

PARIZ – Francuska država neće preuzimati nelikvidnu rafineriju švajcarske kompanije Petroplus u Normandiji, ali bi joj mogla pomoći finansijski ako nađe kupca, rekao je 6.januara francuski predsednik Francois Hollande. Za najstariju rafineriju u francuskoj, Petit-Couronne, kapaciteta 161.000 barela na dan, za sada je ponudu podeo samo NetOil, kompanija bliskoistočnog biznismena Rogera Tamraza, a rok za ostalih sedam potencijalnih kupaca ističe 5. februara. **AFP**

MOSKVA - Lukoil je smanjio planove proizvodnje nafte u Iraku za bezmalo trećinu, u skladu sa strategijom vlade u Bagdadu da uveća radni vek svojih naftnih polja. Andrej Kuzjajev, čelnik kompanije Lukoil Overseas, rekao je u sredu za TV kanal *Rossia-24* da Lukoil sada cilja na maksimalnu proizvodnju iz polja West Qurna-2 od 1,2 miliona barela na dan (mbd), umesto ranije predviđenih 1,8 mbd. On je dodao da je to u skladu sa odlukom iračke vlade da ograniči

proizvodnju nafte u zemlji na devet, a ne ranije planiranih 12 miliona barela na dan.

BAGDAD – Irak je poverio konzorcijumu predvođenim kompanijom Kuwait Energy 30-procentni udeo u razvoju naftnog bloka 9, u južnoj provinciji basra, koji je prošle godine vlada u bagdadu oduzela turskoj državnoj firmi TPAO zbog poslova sa autonomnom vladom iračkog Kurdistana. Time je udeo kuvajtske kompanije u projektu uvećan na 70%, dok ostatak pripada Dragon Oilu, saopšteno je za *Reuters* iz ministarstva nafte Iraka.

MOSKVA - Na svetskom tržištu trebalo bi kroz nekoliko godina da se pojavi nova vrsta ruske nafte - ISP čiji naziv potiče od naftovoda Istočni Sibir-Pacifik. Kako 8.januara piše list *Rosijskaja gazeta*, kvalitet ISP smese je takav da se ne dovodi u pitanje njena visoku potražnja kod potrošača, a postoji i nada da će biti uključena u korpu svetskih naftnih brendova.

MOSKVA – Izvršni direktor britansko-ruskog naftnog ulaganja TNK-BP Mihail Fridman podneo je „iz ličnih razloga“ ostavku na taj položaj, saopšteno je 11.januara iz kompanije. U saopštenju se dodaje da će do daljeg kompanijom rukovoditi grupa direktora. Pojedine *agencije* pišu da je Fridman navodno blokirao vezivanje BP-a sa Rosnjeftom za poslove istraživanja i proizvodnje u moru Kara, posle čega se ruska državna kompanija okrenula ExxonMobil-u.

MOSKVA – Proizvodnja nafte u Rusiji u 2012. dostigla je rekordnu visinu u postsovjetskom razdoblju dok je proizvodnja prirodnog gasa pala zbog stagnacije prodaje u Evropi. Proizvodnja nafte i gasnog kondenzata porasla je u prošloj godini za 1,3%, na 518 miliona tona, odnosno 10,4 miliona barela dnevno (mbd). Prethodni postsovjetski rekord zabeležen u 2011. i iznosio je 10,28 mbd. U oblasti prirodnog gasa proizvodnja je zabeležila pad za 2,3%, na 655 milijardi kubnih metara, objavio je *Financial Times*.

SAO PAOLO – Kompanija Repsol (25%), sa partnerima, brazilskim Petrobras (45%), kineskim Sinopecom (25%) i britanskom BG Grupom (30%), počeo je komercijalnu proizvodnju iz jednog od prvih naftnih polja u brazilskom podmorju Atlantika. Kako je 9. januara saopšteno iz španske kompanije, Guara-1 prvi otvoreni izvor sa potencijalom od preko 25.000 barela nafte odličnog kvaliteta na dan, povezan je sa obližnjom naftnom platformom. Naredni izvori na naftnom polju Sapinhoá biće povezivani sa platformom narednih dana, da bi u prvoj polovini 2014. dostigli proizvodnju od 150.000 barela na dan. www.epmag.com

Снага
природе

Партнерство са природом
трајна је **ИНВЕСТИЦИЈА**

PRIRODNI GAS

MOSKVA - Gasprom i Novatek su potpisali ugovor o zajedničkom ulaganju u proizvodnju tečnog prirodnog gasa (LNG) na poluostrvu Jamal, saopštio je 10. januara ruski državni gasni kolos. Ulaganje će razraditi planove razvoja gasnih polja i gradnje pogona za utečnjavanje prirodnog gasa, dodaje se u saopštenju. Kompanije treba da do kraja ove godine odobre glavne parametre projekata, uključujući rokove za pripremu konačne investicione odluke i uslove finansiranja. zajedničko ulaganje bi eventualno moglo da proizvodi oko 16,5 miliona tona LNG- a, rekao je

čelnik Gasproma Aleksej Miler. Novatek već razvija na Jamalu jedan LNG projekat sa francuskim Totalom, koji bi 2016. trebalo da počne komercijalni rad. *Dow Jones*

SNOGA
SRPSKA NAFTNO GASNA ASOCIJACIJA

LONDON – Norveški Statoil i njegovi partneri (OMV 15%, ConocoPhillips 10%) odlučili su da pokrenu 10,2 milijarde dolara skup projekat razvoja velikog gasnog polja Aasta Hansteen (oko 47 milijardi m³ gasa – početak proizvodnje u 3. kvartalu 2017.) u Norveškom moru, kao i gasovod Polarled kojim će se spojiti sa kopnom. Statoil je u utorak podneo resornom ministarstvu planove razvoja polja, ispod morskog pokrivača dubine 1.300 metara i gasovoda, javlja *Platts*.

MINHEN – Naučnici u Nemačkoj uspeali su da ohlade gas na temperaturu ispod apsolutne nule, koja je do sada smatrana za nepremostivu granicu, posle čega su atomi gasa, naizgled paradoksalno, počeli da se zagrevaju. Ovo otkriće sugerise da je izvodljiva ideja o 100% efikasnom motoru koji sagoreva gorivo, iako se do sada verovalo da je to nemoguće postići. Apsolutna nula je najniža tačka na Kelvinovoj skali, koja ima vrednost -273,15 stepeni Celzijusa i naučnici su do sada smatrali da nije moguće postići nižu vrednost. Međutim, to je pošlo za ruku sa gasom koji su stvorili istraživači sa Instituta za kvantnu optiku Max Planck u Nemačkoj. Oni su utvrdili da se atomi ovog ultraohlađenog gasa privlače međusobno na očekivan način na negativnim temperaturama do apsolutne nule, ali da nisu nepokretni kada se ta granica pređe, nego da posle toga postaju topliji. "Ispod granice od nula stepeni Kelvina gas nije hladniji, nego topliji. Topliji je čak od bilo koje pozitivne temperature", napisao je u časopisu *Science* vođa istraživanja, fizičar Ulrich Schneider.

SOFIJA - Bugarska će sredinom godine biti spremna za početak izgradnje gasovoda Nabuko na svojoj teritoriji, izjavio je 10. januara premijer Bojko Borisov. „Evropska komisija veoma je zainteresovana, a Bugarska je jedna od pokretačkih snaga za realizaciju ovog gasovoda“, rekao je Borisov na sednici komiteta Nabuko u Sofiji. Na prvoj ovogodišnjoj sednici tog komiteta učestvuju vladine delegacije Austrije, Rumunije, Mađarske i Turske, te predstavnici Evropske komisije, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske investicione banke i Međunarodnog monetarnog fonda. **BTA**

ZAGREB – Predlog novog hrvatskog Zakona o rudarstvu predviđa da se minimalne naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina umesto ovim zakonom, uređuju godišnje uredbom koju će doneti Vlada na prijedlog MINGO-a. Vlada u Zagrebu je 10. januara usvojila nacrt novog Zakona i prosledila ga Saboru na hitno usvajanje. Prihod iz rudne rente slivaće se u državni i budžete lokalne i regionalne samouprave, a raspon prihoda utvrdit će se

uredbom koja bi trebalo da bude usvojena u roku od tri meseca. Kako prenosi ***Energetika-net***, takva zakonska odredba mogla bi izazvati opravdano nezadovoljstvo struke radi nepredvidljive isplativosti ulaganja u istraživanja i predstavlja svojevrsan presedan jer se nivo rudne rente po pravilu definiše zakonom, a ne uredbama. Novi zakon uvodi novi, jedinstven postupak za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina na osnovu samo jednog javnog tendera. Zanimljivo je da postoji mogućnost jednostanog raskida ugovora o koncesiji i oduzimanja koncesionaru svih stečenih prava iz niza razloga, ali i ako Hrvatski Sabor odlukom utvrdi da je to javni interes. Portal piše da uhrvatskoj Industriji nafte (INA) pozdravljaju zakonske promene.

SARAJEVO - Agencija za privatizaciju Federacije BiH (APF) predložiće vladi ovoga entiteta prodaju državnog kapitala u nizu kompanija među kojima i Energopetrolu. U naftnoj kompaniji Energopetrolu država je vlasnik 22 odsto udela, dok hrvatsko-mađarski konzorcijum Ina-Mol ima udeo od 67%. Direktor APF-a Šuhret Fazlić rekao je za sarajevski ***Dnevni Avaz*** od 9. januara da će ova agencija, između ostalog, predložiti i prodaju po pet odsto deonica Elektroprivrede BiH sa sedištem Sarajevu i Elektroprivrede Herceg-Bosne iz Mostara. Do sada je država prodala 10 odsto udela u pomenuta dva elektoprivredna preduzeća.

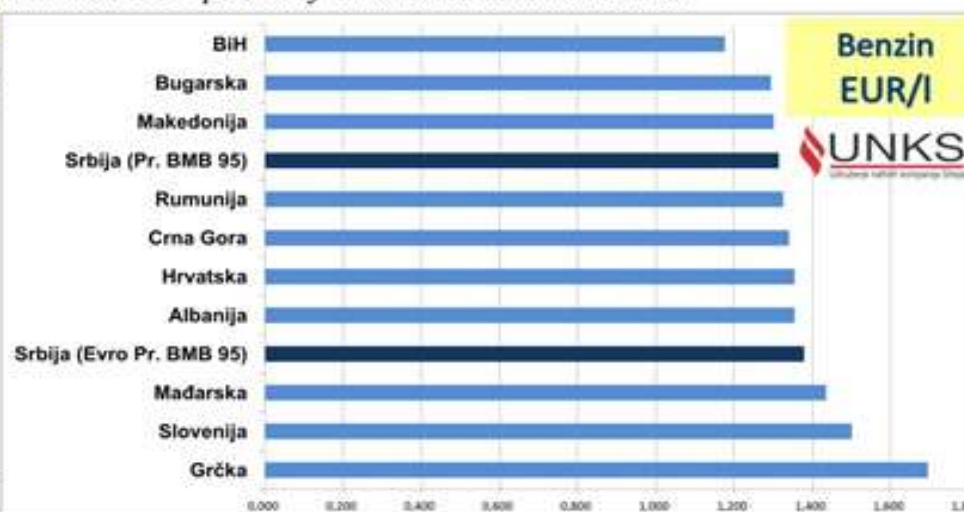
BANJALUKA - Rafinerija u Bosanskom Brodu, glavni uzročnik zagađenja vazduha u Slavenskom Brodu, posle završenog godišnjeg remonta ponovno, od 1. januara, rad punim kapacitetom, saopšteno je iz kompanije. Ove srede, međutim, vlasti susednog Slavenskog Broda saopštile su da je registrovana koncentracija sumporovodika od 70 mikrograma po kubnom metru, deset puta veća od dopuštene, pa stanovnici tog hrvatskog grada ponovo upiru prstom u rafineriju u Bosanskome Brodu. Remont b rodske rafinerije je trajao nešto više od mesec i po dana pa je, kažu iz rafinerije, radio samo pogon za održavanje grejanja. Zato ne možemo biti odgovorni za prekoračenja vrednosti štetnih materija u atmosferi, tvrdi direktor rafinerije u Bosanskom Brodu, objavio je **SEEbiz**.

ZAGREB - Vlada Hrvatske najavila je osnivanje novog telekoma koji bi trebalo da osigura širokopojasni, brzi i jeftini internet u celoj Hrvatskoj. Kako piše **21. stoljeće**, nova kompanija bi preuzela upravljanje slobodnom optičkom mrežom državnih preduzeća poput Plinacroa i Janafa, Hrvatske elektroprivrede i Hrvatskih autocesta, koja su gradila mrežu za svoje potrebe, ali se većina kapaciteta komercijalno ne koristi.

Prosečne maloprodajne cene goriva u zemljama regiona 09.01.2013 izraženo u EUR po srednjem kursu nacionalnih banaka

Benzin (EUR/l)		
UNKS	BMB 95 (EN 228)	procenat prosečne cene u regionu
Grčka	1,695	123,50%
Slovenija	1,501	109,37%
Mađarska	1,435	104,56%
Srbija (Evro Pr. BMB 95)	1,379	100,48%
Albanija	1,354	98,66%
Hrvatska	1,354	98,66%
Crna Gora	1,340	97,64%
Rumunija	1,326	96,62%
Srbija (Pr. BMB 95)	1,314	95,74%
Makedonija	1,301	94,80%
Bugarska	1,294	94,29%
BiH	1,176	85,69%
Prosečna cena u regionu		1,372

Dizel (EUR/l)		
UNKS	Evro dizel (EN 590)	procenat prosečne cene u regionu
Mađarska	1,473	110,75%
Grčka	1,414	106,30%
Slovenija	1,395	104,87%
Srbija	1,370	103,03%
Rumunija	1,367	102,75%
Albanija	1,326	99,66%
Bugarska	1,304	98,02%
Crna Gora	1,300	97,73%
Hrvatska	1,276	95,92%
BiH	1,253	94,17%
Makedonija	1,154	86,79%
Prosečna cena u regionu		1,330

